Creu marchnadoedd ar gyfer cig coch organig yng Nghymru

1. Cynhyrchu cig coch yng Nghymru

- Y mae'r rhan fwyaf o'r cynhyrchu yng Nghymru yn newydd
- Y mae rhannau eraill o'r DU yn gweld cynnydd tebyg mewn cynhyrchu cig coch organig
- Y mae'r farchnad adwerthu ar gyfer cig coch organaidd yn y DU yn gymharol newydd a heb ei phrofi
- Y mae'r farchnad adwerthu cig coch organig yng Nghymru yn fach.

Ar gyfer y DU yn gyffredinol, y mae cynhyrchu mewnwladol wedi parhau i gynyddu, gan ostwng lefel mewnforion i oddeutu 25% ar gyfer cig eidion a 5% ar gyfer cig oen yn 2002/03. Ar hyn o bryd, y mae mwyafrif llethol y cig coch organig a gynhyrchir yng Nghymru yn cael ei werthu mewn mannau eraill yn y DU.

Tŵf mewn cynhyrchu da byw organig yng Nghymru, 1998/99 hyd 2002/03

	1998/99	2000/01	2002/03
Gwartheg sugno organig	600	1,800	2,300
Gwartheg organig >12m	800	1,400	3,400
Defaid organig	8,000	25,000	50,000
Ŵyn/hesbinod organig	12,000	35,000	65,000

Ffynhonnell: Canolfan Organig Cymru, 2003. Nid oes data ar gyfer 1999/00

Prisiau cig coch organig yn y DU (ceiniog y kilo pwysau marw)

	Hyd/Tach 2002	Ion/Chwef 2003	Ebrilll/Mai 2003	Gorff/Awst 2003	Hyd/Tach 2003
Cig eidion	220-230	230-240	230-240	225-235	230-240
Cig oen	250-260	280-285	300+	280	270

Ffynhonnell: 'Organic Farming Magazine', 'Soil Association'

2. Rhagolygon ar gyfer y farchnad

Y mae'n debyg y bydd cynnydd cyson yn y cig coch organig sy'n dod ar y farchnad rhwng 2004 a 2006 . Y mae hyn oherwydd bod tir sy'n cael ei drawsnewid ar gyfer ffermio organaidd yn barod ar gyfer cynhyrchu, a bod y cylchoedd cynhyrchu hir ar gyfer cig coch, yn enwedig cig eidion, yn dod i ben.
Y mae'r galw'n cynyddu, ond y mae angen i'r rheini sy'n ymwneud â'r farchnad weithio'n barhaus er mwyn sicrhau bod y galw yn cynyddu'n gyson. Y mae hyn yn gofyn am ymrwymiad pellach ar ran arwerthwyr lluosog i ddod o hyd i ffynonellau cig organig Prydeinig.

Ffynonellau gwybodaeth farchnata

Y mae Canolfan Organig Cymru yn cynhyrchu amrywiaeth o wybodaeth farchnata i gefnogi ffermwyr organig:

- Gall ffermwyr ymweld â'r **we-dudalen farchnata** yn www.organic.aber.ac.uk/markets
- Tanysgrifio i'r **e-fwletin gwybodaeth farchnata** misol, lle ceir cyfnewid gwybodaeth trwy'r gadwyn farchnata organig i gyd. Er mwyn cael ôl-rifynnau ac i danysgrifio, ewch i: www.organic.aber.ac.uk/markets/mibulletin
- Darllen **adroddiadau manwl** am y cyfleoedd a'r her sy'n wynebu cynhyrchu cig coch a chynhyrchion llaeth organig yng Nghymru. Am gopïau rhad ac am ddim, cysylltwch â Chanolfan Organig Cymru', neu llwythwch i lawr o: www.organic.aber.ac.uk/markets
- Y mae **e-fwletin 'Organig Cymru'** yn cynnwys ymchwil, newyddion a digwyddiadau sy'n berthnasol i'r sector organig yng Nghymru. Er mwyn tanysgrifio, anfonwch e-bost at jnp@aber.ac.uk, neu ymwelwch â www.organic.aber.ac.uk/Bulletin/index.shtml ar gyfer ôl-rifynnau.

3. Goblygiadau ac argymhellion ar gyfer ffermwyr organig

Gwell cydweithrediad rhwng cynhyrchwyr a thrwy'r holl gadwyn gyflenwi

Gall cynhyrchwyr Cymreig elwa ar amrywiaeth o fanteision trwy ymuno â grwpiau marchnata cynhyrchwyr, er enghraifft:

- Sefydlogrwydd prisiau tymor hir
- Mynediad i farchnadoedd mwy o faint, megis adwerthwyr lluosog
- Cymorth gyda marchnata
- Manteision pellach yn cynnwys hyfforddiant, prynu porthiant fel grŵp a mewnbynnau eraill.

Canolfan Organig Cymru · Ffeithlen Rhif 18 · Rhagfyr 2004

Cyhoeddwyd gan Ganolfan Organig Cymru, Sefydliad Astudiaethau Gwledig, Prifysgol Cymru Aberystwyth, Ceredigion, SY23 3AL. Ffôn:. 01970 622248
Ni all Canolfan Organig Cymru a'i bartneriaid dderbyn y cyfrifoldeb am ganlyniadau unrhyw weithredu ar sail ei daflenni ffaith neu unrhyw gyhoeddiadau eraill.

Argymhellir bod y grwpiau cynhyrchwyr Cymraeg yn ymgysylltu â Ffederasiwn y Grwpiau Marchnata Da Byw Organig. O safbwynt cynhyrchu a marchnata, gall cydweithio yn y cyfryw fodd helpu i wella ansawdd a chysondeb y cyflenwad. Y mae'r Ffederasiwn hefyd yn sicrhau nad yw rhai grwpiau yn codi prisiau is na grwpiau eraill. Ymhellach, y mae'n galluogi i fwy o gig a brosesir yng Nghymru gael ei farchnata.

Datblygiad brandiau organig Cymreig

Y mae ymchwil farchnata wedi dangos bod brandio yn gallu bod yn offeryn marchnata pwysig. Gall y brandio fod yn ddeublyg – yn canolbwyntio ar ansawdd y cig coch organig yn ogystal â'r ffynhonnell. Ymhlith yr opsiynau gwahanol ar gyfer brandio y mae:

- Brandio cenedlaethol, e.g. Cig oen/eidion organig Cymreig
- Brandio Rhanbarthol, e.e. Cig eidion Sir Benfro
- Brandio grŵp, e.g. Fferm y Graig, 'Cambrian Organics'
- Brandio ar gyfer grwpiau rhanbarthol llai o ffermwyr, e.e. llaeth â blas yn dwyn yr enw 'Daioni'.

Am ragor o wybodaeth, cysyllter â'r Canolfannau Bwyd Cymreig (gweler isod).

Gwerthiannau uniongyrchol ac annibynnol

Tra gwerthir 80%o gynnyrch organig trwy archfarchnadoedd, y mae datblygiad gwerthiannau annibynnol yn cynnig marchnad werthfawr arall. Y mae **manteision** gwerthiannau uniongyrchol yn cynnwys:

- Byrhau'r gadwyn gyflenwi
- Gwella ymwybyddiaeth y cwsmer o gynnyrch organig – cyfle i egluro pam fod cynnyrch organig yn ddrytach a beth yw manteision bwyta cynnyrch organig
- Rheoli ansawdd – cyfle i gael mynediad i gynhyrchion nas derbynnir gan archfarchnadoedd fel rheol gan nad yw'r grid graddio safonol mor bwysig, e.e. mwy o amrywiaeth o ran cigach, darnau o gig â mwy o fraster arnynt
- Gellir canolbwyntio'r gwerthiannau'n fwy ar flas ac ansawdd y cig – yn hytrach nag ar sut y mae'n edrych ac ar brisiau
- Potensial i gynyddu gwerth eich cynhyrchion, trwy brosesu ar y fferm, neu trwy ddefnyddio cyfleusterau megis y Canolfannau Bwyd Cymreig.

Serch hynny, dylid ystyried **anfanteision** gwerthu trwy'r marchnadoedd hyn:

- Angen buddsoddi mewn cyfalaf, datblygu sgiliau newydd a chasglu gwybodaeth
- Y mae gofynion amser yn bodoli ar gyfer gwerthu uniongyrchol mewn marchnad sy'n dod yn fwyfwy cystadleuol
- Prinder staff medrus mewn ardaloedd gwledig.

4. Ffynonellau cymorth ar gyfer marchnata

Enw a chyfeiriad	Manylion
Cambrian Organics Horeb, Llandysul, Ceredigion SA44 4JG Bill Lawrence, 01559 363151 www.cambrianorganics.co.uk	Cwmni o ffermwyr sy'n cydweithio er mwyn marchnata cig organig yn uniongyrchol i'r cyhoedd trwy'r rhyngrwyd ac archebion drwy'r post
Graig Farm Producer Group Dolau, Llandrindod Wells, Powys LD1 5TL Bob Kennard, 01597 851655 www.graigfarm.co.uk	Grŵp o oddeutu 200 o ffermwyr ledled Cymru sy'n marchnata i arwerthwyr lluosog yn ogystal ag yn uniongyrchol i'r cyhoedd. Y mae'r grŵp wedi ymgysylltu â Ffederasiwn y Grwpiau Marchnata Da Byw Organig
Organic Livestock Marketing Co-operative (OLMC) 8 The Lanterns, Royston, Hertfordshire SG8 7BX Tim Leigh, 01763 250313 www.olmc.co.uk	Cwmni da byw a reolir gan ffermwyr ledled y DU. Y mae'n marchnata gwartheg cadw ac ŵyn o ffermydd ei aelodau
Y Gymdeithas Gwartheg Duon Cymreig Maes y Sioe Frenhinol, Llanelwedd, Llanfair ym Muallt, LD2 3NJ Trisha Powell, 01982 551111 www.welshblackcattlesociety.org	Y mae'r Gymdeithas, sy'n ymwneud â chynhyrchu cig organig a chig nad sy'n organig, yn cynnal gwerthiannau pedigri ac yn darparu gwybodaeth i aelodau
Food Centre Wales, Horeb Business Park, Llandysul, Ceredigion SA44 4JY 01559 362230 www.foodcentrewales.org.uk	Gall Canolfannau Bwyd roi cymorth gyda datblygu cynnyrch ynghyd â chyngor ynghylch arallgyfeirio a sefydlu busnesau newydd
Food Technology Centre, Coleg Menai, Llangefni, Ynys Môn LL77 7HY 01248 370125 www.foodtech-llangefni.co.uk	
Soil Association Organic Marketplace 0117 914 2400 www.soilassociation.org/organicmarketplace	Cyfarwyddiadur chwiliadwy mwyaf y DU ar gyfer prynu a gwerthu da byw organig a bwyd anifeiliaid ar-lein. Di-dâl
WDA Ymholiadau: 08457 77 55 77, neu Jonathan Parker, 02920 368 251 jonathan.parker@wda.co.uk	Efallai fod Grantiau Prosesu a Marchnata ('PMG') ar gael i fusnesau sydd am ddatblygu prosesu cig coch

Proseswyr

Ceir rhestr o fannau sy'n lladd ac yn prosesu'n breifat ar Ffeithlen Rhif 12 OCW, sef 'Marchnata cig coch organig: gwerthu'n uniongyrchol. Cysylltwch â Chanolfan Organig Cymru i gael copïau rhad ac am ddim, neu llwythwch i lawr o: www.organic.aber.ac.uk/library/factsheets